

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt VII. Pauli consanguinei ab eo pulsi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11665

1558. dem scriptoris vitium est, in iis enarrandis exceptionem omittere, quam opponebat Pontifex successioni Ferdinandi, quòd is Maximilianum educasset inter Lutheranos, adeoque in discrimen addidisset Imperium decidendi in Cæsarem eà labe contaminatum; tametsi ea res tanti momenti, historici silentio non esset supplicanda; & res adeò arcana non esset, vt ignorationem vel excusabilem vel credibilem redderet; quin vnum ex capitibus fuit, quæ Pontifex memorato Cardinalium cœtui disertè proposuit. At forsitan ex sententia Suavis id laudi, non culpæ Ferdinando verendum erat.

C A P V T VII.

Pauli consanguinei ab eo pulsæ.

1559. **A**D id vsque temporis vim omnem in extraneos exercuerat, seueritas Pauli, tantumdem benevolentia in suos impendentis. Verùm ineunte anno 1559. eodemque octogesimo quarto, ac postremo ætatis suæ, patuit, nullum amoris æstum posse continuatam hæcentiam à seuerioris animi Principe tutam reddere. Initium habuere Caraffensium clades (vt plerumque omnium summè apud Principes gratiosorum) ab eorum accusationibus, qui neque Principe, neque gratiosis apud Principem indigent; adeoque si quid molestia ab ipsis ferunt, in hunc simul & in illos iram eorum, apud alterum alteros criminantes, securi, sin minus ferendi, saltem retorti in se teli neutiquam excipiendi. Qui prior hac vteretur libertate, Guisus fuit; cuius ad aures appulerant parum honorifica Pauli dicta de iis quæ ipse egisset erga Sedem Apostolicam, erga Regem, & erga sui nominis existimationem in obsidione Ciuitellæ. Hinc ille offensionis impatiens, quòd aut ipsum Pontificem sine aperto reuerentiæ despectu vlcisceretur, & tamen ubi acerrimus sensus erat, illum confugeret, aut iniuriam retorqueret in eos quos sui calumniatores apud Pontificem credidit, cum ab eo digrederetur, nihil efficacitati linguæ pepercit, vt culpam omnem in Pauli consanguineos regereret. Vnde domum reuersus hæc Petro Strozzio dixit: *Adeat iam quicumque Pontificem: iam effeci vt rem planè cerneret ac palparet; nimirum, à fratris filii proditam Sedem Apostolicam fuisse, aduersus Regem ingratus actum, me quoque læsum, quorum causâ caput decusq; periculis obiectani.* Et Guisus quidem paulò post in Gallia virtute bellicâ comprobavit, rem in Italia infelicitè gestam sibi vitio haud tribuendam, potitus Calesio, ad id vsque temporis à Britan-

rannis possesso, quorum Reges dicere consueuerant, In illius arcis
dominatu suspensas cingulo Gallix clauis à se gestari. Atque huius-
ce iacturæ tristis nuntius ad Philippum Bruxellas peruenerat eo
planè die, quo in Epiphaniæ Domini-solemni lætitia festis ille spe-
ctaculis cum Caraffa indulgebat^a. 1559.

2 Sed Romam repetamus. Malignum illud semen, Guisij iactum
sermonibus, si non tam citò germinauit, non tamen in animo Ponti-
ficis umquam aruit, ei que non auersionem quidem erga fratris fi-
lios, sed suspicionem intulit. Subsecutæ sunt Hispanorum queri-
monix. Cùm enim Philippus animaduerneret, nullum à se fructum
colligi ex feruidis deprecationibus, quibus apud Caraffam Cardi-
nalem institerat, vt Marcus Antonius Columna absolueretur, cu-
ius patrocinio ipse defuisse in pace cum Pontifice ineunda sibi vide-
batur; Paulum verò in causâ Ferdinandi, nullâ habitâ ratione sua-
rum efficacium literarum officiorumque, quæ per Oratorem suum
adhibuerat, adedò obduruisse, in suspicionem venit, à Caraffa Car-
dinali, quem patruus sui arbitrum existimabat, animum geri ipsius
voto sceptroque prorsus aduersum. Quapropter per Oratorem
suum, ac Pacecum, Caraffæ auctoritatem apud patruum eleuandam
curauit. Contigit autem, vt die 5. Ianuarij anno 1559. cùm quere-
retur Paulus apud Cardinales S. Inquisitionis, coram se coactos,
quòd ipsorum nemo ad se retulisset nescio quid improbi exempli,
ante quatuor dies à Montano Cardinali commissum, quod ves ab-
rogatione Purpuræ punire minabatur, eam noxam Pacecus leniter
extenuauerit & excusauerit, quippe non tantum supplicij comme-
ritam. Sed Pontifex Religionis æstu succensus, has in voces excla-
mans prorupit, pro eo ac interdum solebat: *Reformatio, reformatio.*
Tunc Pacecus subiecit: *Sanctissime Pater, oportet reformationem à no-
bis inchoare.* Satis intellexit Pontifex, quid sibi vellet ea vox, à nobis,
haud oblitus eorum, quæ per liberam veritatem ipsi exposuerat in
Senatu, sicuti narrauimus, idem Pacecus, & cum eo Cardinalis
S. Iacobi, cùm actum fuit de promouendo ad Episcopatum Caraf-
fa. Ex eo etiam plus fidei huic tacitæ admonitioni tribuit, quòd
eumdem Caraffam haud multò prius ægrotantem inuisens Paulus,
homines quosdam apud illum reperit, quos omnis corruptelæ lasci-
uiæque instrumenta censebat.

3 Parieti iam vacillanti postremum impetum incussit Bongian-
nus Gianfigliacius, Cosimi Ducis Orator. Pessimè hic excipiebatur
à Caraffa Cardinali, imbuto Petri Strozij sensibus, propensoque
planè animo in exules Florentinos, quorum multi eius aulici erant,
præter.

^a Diarium
Magistri ex-
rimoniarum,
6. Ianuarij
1559.

1559.
 Narratio
 Nauageti.

præter Aldobrandinum, præcipuum Pauli administrum^b, quibus nihil aliud in sinu & ore versabatur, nisi pristina libertas Etruriz. Hæc porrò animi propensio ex eo etiam aucta fuerat in Caraffa, quòd Florentinus in proximo bello Hispanis adhaererat, quantum Pontifex ipsum ad Gallos alliceret: quæ illicia Cosmo profuerant, ut à Philippo Rege obtinuerit, etiam competitoribus Caraffenibus, Senensem Principatum. Idcirco Caraffa Cardinalis, indocilis, aut dedignans hanc suam intimam offensionem animi dissimulare, importunâ quadam agendi ratione cum Ducis Oratore continenter utebatur. Vnde accidit, ut cum paucis antè diebus Bonagiannus fuisset per contemptum exclusus, pudore atque irâ feruescens, destinato sibi die Pontificem adierit: ibi in Cardinalem eiusque fratres euomuit quidquid ipsi suggessit & diuturna Aulæ peritia, & acuta animi perciti eloquentia. Pontifex itaque, non ampliùs in dubitationem ea reuocans, quæ sibi per tot grauissima argumenta, totque luculenta testimonia innotuerant, cœpit seueritatem distringere, accessu ad se Cardinalis prohibito. Hic verò, cum vel maximè amicos sibi conquirere opus erat, animi sui persuasionem impotentius aperuit, quâ inflicto sibi vulnus putabat à Vitellio Cardinali, aliisque Pontificis familiaribus, adeoque illos adegit ad exercendam inimicitiam in eum, à quo se intelligebant pro inimicis haberi, & tamquam cum inimicis ab eodem, si resurgeret, actum iri. Cum ergo infensorum numerus in Aula cresceret, auctâ in ipsis profligandi spe, adeoque diminuto corruendi metu, cœperunt eâ uti fiducia, quam initio nonnisi exteri, & nullo Caraffenibus nexi vinculo exercebant. Cumque antea sibi quisque caueret, tamquam à graui Pontificis offensione, ne quid apud eum in fratris filios obloqueretur, tunc in idipsum, veluti in commotâ in eo bilis illecebra, conspirabant. Atque ita fluctuatam est usque ad diem 27. Ianuarij, dicatum S. Ioanni Chrysofomo, quem singulari pietate Paulus colebat.

Eo die Senatum habuit, ad quem accersiuit Salvatore Pacinum Episcopum Chisinum, Romæ gubernatorem, Datarium, Boncompagnum Apostolicæ Cameræ vices gerentem, Petrum Ioannem Aleotum Foroliuiensem Antistitem, Aloysium Lippomanum, ad Ecclesiam Bergomensensem antea translatum^c, & sibi à secretis, cum duobus aliis, qui sibi pariter à secretis erant, Floribello & Berengo, ac præter eos Pallantherum Fisci Procuratorem, & Camillum Writinum à Nomento, ex Romanis Proceribus, qui eius fratris filiam uxorem duxerat, eique in bello præterito militauerat, & cui plurimum

c 10. Iulij
 1558. ex
 Actis Confes-
 sorialibus.

num fidebat. Coram his omnibus longâ oratione, lacrymis resper-
sâ, malè actam iuuenum vitam detestatus est, multas eorum noxas
detexit, & huiusmodi Decretum pronuntiauit, quod à tribus, qui
sibi erant à secretis, Lippomano, Floribello & Berengo, conscribi,
& à Governatore, Cameraeque vicem gerente indici iussit, reliquis,
quos nominauimus, pro testibus adhibitis. In Decreto, fratris fi-
lios iubebat Româ secedere cum suis cunctis familiis intra duode-
cim dies, Cardinale in Lauinium relegato, & Paliani Duce in Gal-
lesum, oppidum prope Romam, tunc ab eodem possessum, & Mar-
chione Montisbelli in suam ditionem in Æmilia, singulis vetitis
ne inde discederent, adscriptâ perduellionis pœnâ. Præterea cun-
ctis magistratibus ac muneribus, seu militaribus seu ciuilibus, illos
priuauit, constituto eadem die summo armorum Ecclesiasticorum
Præfecto memorato Camillo Vrsino^d: atque in Decreto causâ di-
stinctè apponebantur. Cardinalibus quoque & cuius alij interdi-
xit, ne vniquam secum agerent de indulgenda ipsis venia, pœnâque
remittenda. Et quoniam Cardinalis S. Angeli, vir quàm alienus
ab huiusmodi criminibus per se patrandis, tam lenis ad ea in aliis
commiseranda, aggressus est aliquid proferre, Carassam Cardina-
lem excusaturus, Pontifex per inurbanam acerbitatem illum car-
pens, *Si Paulus III. inquit, hæc præbuisse exempla, tuus parens à Placen-
tino populo haud fuisset raptatus.*

^d Diarium
Magistri cæ-
rimoniarum,
27 Ianuarij
1559. & pro-
ximis die-
bus.

⁵ Retinuit apud se Pontifex è suis Alfonso Cardinalem Caraf-
fam, qui Neapolitanus Cardinalis, ab illius Urbis Ecclesia quam ad-
ministrabat, appellabatur, filium Marchionis Montisbelli, in exi-
lium pulsi. Hic Alfonso, vt alibi indicauimus, decimum octauum
ætatis annum haud prætergressus, nihil tamen habebat iuuenile
præter ætatem & vultum. Quare cum illum paulò antè nouo ti-
tulo Regentem, vt aiunt, Camera creasset^e, non amplissimas mo-
dò ad id muneris exercendum facultates illi concessit, sed in eo su-
premi honorem, fiduciamque regiminis collocauit; ita tamen,
vt à viris doctrinâ peritiâque præstantibus res publicæ administra-
rentur: cuius rei gratiâ tribunal constituit, à quo narrant origi-
nem traxisse tribunal, quod nunc Romæ à *Consultatione* nuncu-
patur, vbi commune regimen vniuersæ ditionis^f Ecclesiasticæ
exercetur.

^e In Senatu
6. Martij, vt
in Actis
Consistor.

⁶ Constabatur hoc tribunal è Scoto Cardinali, ad Tranentem Se-
dem prouecto^f, ex Rosario, à quo, Pontificis Vicario constituto,
cœpit munus illud in Purpuratos deferri, ex Consiliario Cardinali,
& Camillo Vrsino; quibus amplissima tributa potestas est in Ec-
clesiæ

^f 28. No-
uemb. 1558.
in Actis
Consistor.

1559.

g 3. & 23. A-
prilis, ex
Diario Ma-
gistræ cari-
moniarum.

clesiæ subditos, tum in iis quæ ad ius pertinent, tum in iis quæ per beneficentiam indulgentur. In Diplomate quo eos delegauit Pontifex, adiecit, vt in causis, quas ipsi maioris indigentes consilij arbitrentur, sententias rogarent Pacinum Romæ Gubernatorem, Boncompagnum Cameræ vices tenentem, & Lippomanum sibi à secretis. Voluit vt Massarellus vniuerso cœtui à secretis esset, paulò antè Telesæ Antistes renuntiatus, eiusdem verò cœtus Auditorem nominauit Octauium Ferrum Maceratensem. Hunc cœtum diebus singulis cogi iussit, litterasque suo nomine datas, à Tranensi Cardinali, quippe dignissimo, subscribi. Cùm autem paulò post Camillus Ursinus & Rosarius Cardinalis obiissent, alteri successit Ioannes Antonius Ursinus à Grauina, alteri Reomanus Cardinalis Gallus. Per hæc ita constituta, ac per summum studium integritatemque Alfonso Cardinalis, qui cunctis prospiciebat, cunctaque partiebatur negotia, sed per se nihil peragebat, effectum est, vt nil dissonum eruperit ex ea perturbatione trium superiorum orbium sub primo mobili tam viribus debilitato, cuiusmodi erat Pontifex senectute prægrauatus.

Hæc res gestas dum Suauis enarrat, ita differit: Paulum, vbi animaduertit, in anteacto bello iacturam à se factam illius existimationis, quâ sibi persuaferat, terrorem vniuersis mortalibus à se incussum iri, credidisse, eam se recuperaturum per facinus ferè heroicum, fratris filii eiectionis. Mira ratiocinatio! perinde quasi abiectio atque infamia trium illorum capitum (quibus nihil charius Pauli animo obuersabatur, quæque eius tamquam brachia, columnæ, spes ac deliciae planè erant) opificium quoddam fuisset lento igne artis politicæ elaborandum, non flammâ vehementi seu conscientia seu iracundia constandum. Sed alius huius scriptoris error, supra quem varia postea commenta construit, tolerandus omnino non est. Affirmat, spoliatos fuisse muneribus à Paulo consanguineos in Senatu 26. Ianuarij anni 1558. addens, Pontificem, constituto cœtu quem diximus, adeoque liberum administrationis curis, ad S. Inquisitionem animum adiectione; sed ex alia re, hoc est, ex data Oratori Ferdinandi repulsa, patuisse, elationem animi nequam ab eo depositam. Et tamen ex legitimis testimoniis, quæ produximus, palàm fit, consanguineorum expulsionem non prius quam 27. Ianuarij anno 1559. contigisse, & memoratam repulsam legationis Ferdinandi, & postea mortem Caroli, & quidquid in hoc negotio narratum est, præcessisse iam anno 1558. Enimuerò huiusmodi scriptoris fabellæ, historiæ sibi nomen arrogent?

Hæc

8 Hæc ingens rerum mutatio spem fecit melioris conditionis iis omnibus, qui aduerso erant animo in consanguineos Pauli; præfertim verò ad ipsum confugere urbium Ecclesiæ subiectarum Procuratores, nimia onera exoptulantes. Paulus ex iis oneribus partim sustulit, partim minuit, omnem inuidiam in fratris filios refundens; affirmansque, fuisse illa imposta se nec volente nec consensio. In eandem sententiam locutus est ad Populi Romani Conservatores & Administratos, qui pariter immensam querelarum congeriem ei detulerunt. Pronuntiavit Pontifex, quidquid illi dolebant, accidisse scelestorum illorum culpâ, qui se ita conluserant, ut nihil nisi quod illi vellent sibi innotesceret; atque idcirco publicam audientiam, à se institutam singulis mensibus, præpedierant. Sperare se, eos à successore punitum iri, non solum exilio non remisso, sed in longinquiores regiones protracto. Quod præfagium adeò verum fuit, ut eos Pauli successor extra omnes terras eiecerit.

C A P V T VIII.

Anglicæ Regine & Poli obitus. Elisabethæ successio, & Religionis in Anglia mutatio. Pax Cameracensis inter duos Reges.

1 **D**Vm Pontifex domesticis tumultibus vexabatur, non minorum turbarum impetum excipiebat ab exteris, tum bono publico nocentioribus, tum ineptioribus ad capeffenda remedia ab ipsius potestate. Lenta hydropisis in Anglia Reginam consumperat; & tumor ille, principio quasi fœcunditatis, non ægritationis indicium, gratulationis non curationis argumentum videbatur, nec prius esse morbum, quàm esse insanabilem, patuit. Decessit viuis 15. Nouembris 1558. ^a (in quo more suo labitur Suavis) & post sexdecim horas Polus Cardinalis pariter extinctus est; atque ita eodem die sublatis sunt Angliæ duo illi cardines Catholicæ Religionis, quorum alter potentiâ, alter sapientiâ, vterque pietatis studio eam sustentabant. Appulit Romam rei nuntius 22. Decembris ^b, quo planè die funebres honores fuerant Carolo V. celebrati à Pontifice, quem non modica incessit sollicitudo de illius regni salute, adhuc infirmis viribus, & valetudine non satis curatâ.

2 Duæ feminæ ad regni successionem aspirabant; Elisabetha, minor Mariæ soror, quæ à Regina ad id usque temporis habita fuerat in custodia, quæque ex humano metu Religionem Catholicam simulauerat, sed tam tenui velamine, ut perspicaciorum oculis oblecta hæresis transluceret; & Maria Scotiæ Regina^c paulò

Xxx 2 antè

^a Vita Poli, & Spondanus an. 1558.

^b Diarium Magistræ cærimoniarum.

^c Spondanus anno 1558. num. 5. & 1559. num. 5. & Belcarus lib. 28.